

METODISKAIS MATERIĀLS CEĻU SATIKSMES DROŠĪBAS JAUTĀJUMU APGIVEI PAMATIZGLĪTĪBĀ

Dace Lāma, Valda Kjaspere

METODISKAIS MATERIĀLS CEĻU SATIKSMES DROŠĪBAS JAUTĀJUMU APGUBEI PAMATIZGLĪTĪBĀ

Materiāla autori: Valda Kjaspere, Dace Lāma
Materiāla recenzenti: Jānis Aizpors, Sandra Falka, Agrita Miesniece
Atbildīgā par izdevumu Kristīne Ilgaža
Redaktore Ilze Zeltkalne
Tehniskais redaktors Viktors Perfiljevs
Tulkojumu krievu valodā sagatavojusi Gaļina Glazunova

Materiāla sagatavošanu atbalstījusi Ceļu satiksmes drošības padome.

Materiāla sagatavošanu un izdošanu atbalstījusi biedrība "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs".

Materiāla izdošana finansēta no apdrošināšanas līdzekļiem, ko saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu apdrošinātāji ceļu satiksmes negadījumu novēršanas pasākumu veikšanai ieskaita biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" kontā. Izglītības satura un eksaminācijas centrs (ISEC) izsaka pateicību valsts a/s "Latvijas dzelzceļš" par atbalstu foto materiālu sagatavošanā un Ceļu satiksmes drošības direkcijai par sniegto daudzpusīgo informāciju.

Autortiesības uz šo darbu pieder ISEC.

Materiālu drīkst izmantot bez ISEC atļaujas nekomerciāliem nolūkiem saskaņā ar Latvijas Republikas Autortiesību likumu, norādot atsauces, ja tas nav pretrunā ar autordarba normālas izmantošanas noteikumiem un nepamatoti neierobežo ISEC likumīgās intereses.

Izglītības satura un eksaminācijas centra sagatavotais izdevums ļauj skolēniem pārbaudīt savas zināšanas par ceļu satiksmes noteikumiem, veicot uzdevumus un analizējot attēlotās situācijas. Tā ir iespēja noteikt, vai skolā apgūtais un paša novērotais labi palicis atmiņā un pareizi izprasts, ņemot vērā ceļu satiksmes drošības pamatprincipus.

Izglītības satura un eksaminācijas centrs ir ieinteresēts, lai skolēni mācībās apgūtu dzīvesprasmes, kas noder ikdienas situācijās. Ceļu satiksmes noteikumu zināšana un ievērošana noteikti padara drošāku skolēnu atrašanos ārpus mājām. Ceļu satiksmes noteikumi īpaši ir akcentēti mācību priekšmeta "Sociālās zinības" saturā.

Mēs arī iepriekš esam izdevuši un izplatījuši vairākus materiālus par drošības tematiku. Ir izveidota darba grupa, kā arī konsultatīvā padome un ekspertu komisija ceļu satiksmes drošības jautājumu risināšanai izglītībā. Izglītības satura un eksaminācijas centrs ir organizējis arī vairākus diagnosticējošos darbus par ceļu satiksmes drošības jautājumiem, novērtējot skolēnu zināšanas un izzinot, kurus tematus nepieciešams mācīt pastiprināti.

Ceru, ka šis izdevums būs vērtīgs metodiskais līdzeklis skolotājiem, kā arī saistošs materiāls skolēniem, lai pārbaudītu un uzlabotu zināšanas.

Agrita Groza,
Izglītības satura un eksaminācijas centra vadītāja

Izglītības satura un eksaminācijas centrs ar Ceļu satiksmes drošības padomes un Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja atbalstu ir sagatavojis metodisku materiālu ceļu satiksmes drošības jautājumu apguvei pamatizglītībā.

Drošības jautājumu apguves pamatskolā mērķis ir sekmēt skolēnu zināšanas par ceļu satiksmes drošības noteikumiem, veicinot atbildīgu rīcību savas un citu veselības un dzīvības saglabāšanai.

Metodiskais materiāls ir veidots atbilstoši ceļu satiksmes drošības jautājumu apguves pamatprasībām, kas ir noteiktas Ministru kabineta 2008. gada 19. decembra noteikumos Nr. 1027 "Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmeta standartiem".

Metodisko materiālu var izmantot mācību priekšmeta "Sociālās zinības" apgūvē, kā arī klases audzinātāju un citu mācību stundu laikā.

Viens no mācību priekšmeta "Sociālās zinības" uzdevumiem ir veidot un sekmēt skolēnu izpratni un attieksmi pret satiksmes drošību un citu drošības noteikumu ievērošanu. Lai būtu iespējams sasniegt minēto uzdevumu, mācību priekšmeta standartā ir noteikts, ka skolēns:

- beidzot 3. klasi – zina, kā saglabāt savu un citu cilvēku drošību mājās, uz ielas, skolā, kā arī zina un ievēro ceļu satiksmes noteikumus, kas nodrošina gājēju un pasažieru drošību;
- beidzot 6. klasi zina un ievēro ceļu satiksmes noteikumus (arī par velosipēdistu drošību) un citus drošības noteikumus;
- beidzot 9. klasi – zina un ievēro ceļu satiksmes noteikumus (arī par velosipēdistu un motorizēto transportlīdzekļu vadītāju drošību) un citus drošības noteikumus; analizē dažādas ar ceļu satiksmes un citiem drošības noteikumiem saistītas situācijas.

Metodiskais materiāls nodrošina mācību priekšmeta "Sociālās zinības" standartā noteikto pamatprasību apguvi.

Metodiskais materiāls veidots pēc vienotas uzbūves. Katras klases saturs ir izstrādāts pēc šādas struktūras:

- ieteicamās apgūstamās tēmas;
- ieteicamais stundu skaits katras konkrētās tēmas apguvei;
- mācību mērķis un uzdevumi;
- jēdzieni, to skaidrojums un galvenā informācija par tēmu;
- uzdevumu piemēri skolēniem tēmas apguvei.

Informācijas un jēdzienu skaidrojumā izmantotas galvenās temata apguvei nepieciešamās ceļu satiksmes noteikumu prasības, kas ir noteiktas Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumos Nr. 571 "Ceļu satiksmes noteikumi". Tā pielikumos pedagogi var atrast arī luksoforu, dažādu ceļa zīmju, ceļa apzīmējumu aprakstus un vizuālos attēlus, kas izmantojami metodiskajā materiālā iekļauto tēmu apguvei. Minēto dokumentu var atrast Izglītības satura un eksaminācijas centra, Ceļu satiksmes drošības direkcijas un citos interneta resursos.

Lai pedagogi varētu ērtāk izmantot minēto materiālu, piemēram, kopēt tā uzdevumus skolēniem, materiāls elektroniskā formātā ir pieejams internetā Izglītības satura un eksaminācijas centra mājaslapā (www.isec.gov.lv).

SATURS

1. klase	6
Metodiskie ieteikumi skolotājam	6
Uzdevumu piemēri skolēniem	11
Примеры заданий для школьников	23
2. klase	35
Metodiskie ieteikumi skolotājam	35
Uzdevumu piemēri skolēniem	40
Примеры заданий для школьников	56
3. klase	72
Metodiskie ieteikumi skolotājam	72
Uzdevumu piemēri skolēniem	76
Примеры заданий для школьников	92
4. klase	108
Metodiskie ieteikumi skolotājam	108
Uzdevumu piemēri skolēniem	113
Примеры заданий для школьников	131
5. klase	150
Metodiskie ieteikumi skolotājam	150
Uzdevumu piemēri skolēniem	154
Примеры заданий для школьников	175
6. klase	196
Metodiskie ieteikumi skolotājam	196
Uzdevumu piemēri skolēniem	201
Примеры заданий для школьников	223
7. klase	245
Metodiskie ieteikumi skolotājam	245
Uzdevumu piemēri skolēniem	251
Примеры заданий для школьников	276
8. klase	301
Metodiskie ieteikumi skolotājam	301
Uzdevumu piemēri skolēniem	305
Примеры заданий для школьников	327
9. klase	348
Metodiskie ieteikumi skolotājam	348
Uzdevumu piemēri skolēniem	354
Примеры заданий для школьников	375
Pārbaudes darba piemērs	396

4. klase

CEĻU SATIKSMES NOTEIKUMI

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Padziļināt un nostiprināt zināšanas, prasmes un iemaņas par ceļu satiksmes noteikumiem.

Mācību uzdevumi

1. Radīt priekšstatu par satiksmes intensitātes palielināšanos.
2. Skaidrot situācijas, kuras var izveidoties, ja neievēro ceļu satiksmes noteikumus.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Mācību gada sākumā jāvelta uzmanība tam, lai skolēni, dodoties uz skolu vai ārpusstundu nodarbībām, izvēlētos drošu ceļu, tāpēc rūpīgi jāpārrunā satiksmes noteikumi ielas vai ceļa šķērsošanai. Mācību gada sākumā bērniem parasti ir grūtības ar disciplīnu un reglamentētu dienas ritmu, kas izpaužas arī ceļu satiksmē. Lai precīzāk saprastu situācijas, kas var veidoties, ja neievēro ceļu satiksmes noteikumus, jāizskaidro vienpusējas neredzamības situācija. Tā ir situācija, kad transportlīdzekļa vadītājs var redzēt gājēju, bet gājējs neredz transportlīdzekli.

Piemēram, pēc izkāpšanas no autobusa vai trolejbusa gājējs šķērso brauktuvi līdzās lielajam transportlīdzeklim, kas aizsedzis skatu uz ielu, un nav iespējams novērtēt, vai šajā vietā un šajā laikā šķērsot ielu būs droši. Tikai tad, kad transportlīdzeklis ir aizbraucis, jāpieņem lēmums par ielas šķērsošanu, jo brauktuve uz abām pusēm ir labi pārskatāma.

Šādās situācijās gājēji pieļauj daudz kļūdu. Trūkstot pieredzei, bērns nepamana attālākos braucošos transportlīdzekļus, it īpaši vieglos auto un motociklus, jo viņš savu uzmanību ir koncentrējis uz pirmo braucošo transportlīdzekli. Gājējs neprot savlaicīgi pamanīt transportlīdzekļus, kas tuvojas no aizmugures vai izdara krustojumā pagriezieni.

Bērnam pirms brauktuves šķērsošanas jāmača noteikt laiku, kas automobilim nepieciešams attāluma pārvarēšanai, nevis attālumu līdz braucošajam transportlīdzeklim. Turklāt jāizskaidro, kāpēc vieglajam automobilim nepieciešams mazāk laika nekā kravas automobilim, bet motocikla vadītājs atbrauc reizēm pavisam nemanāms. Skolēnam jāizprot jēdzieni "tuvu" un "tālu", "ātri" un "lēni", kā arī jāprot noteikt laiku, kas nepieciešams ielas šķērsošanai.

Lai novērstu bīstamās situācijas, 4. klases skolēnam uz ielas patstāvīgi jāprot:

- uzmanīgi aplūkot brauktuvi;
- savlaicīgi pamanīt transportlīdzekli (kā to panākt, ja traucē šķēršļi, kas jāņem vērā, ja šķēršļi netraucē redzamību);
- pareizi novērtēt attālumu un braukšanas ātrumu (te noteicošā nozīme nav metriem, bet sekundēm, kas

nepieciešamas, lai automobilis pārvarētu attālumu līdz bērnam);

- neiziet uz brauktuves, ja tās pārskatāmību traucē šķēršļi (bērns parasti nav spējīgs momentā reaģēt un izvairīties no bīstamām situācijām);
- paredzēt iespējamās briesmas, ja nepieciešams iziet uz brauktuves no kāda šķēršļa aizsega (piemēram, pie gājēju pārejas bojāts auto).

APZĪMĒJUMI UZ BRAUKTUVES

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Apgūt zināšanas par ceļa apzīmējumiem un veidot priekšstatu par to nozīmi.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar horizontālajiem ceļa apzīmējumiem.
2. Nostiprināt zināšanas un prasmes par ceļa daļām un to izmantošanas iespējām.

Jēdziens

Horizontālie apzīmējumi.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Horizontālie apzīmējumi (līnijas, bultas, simboli un citas norādes uz ceļa) nosaka noteiktus satiksmes režīmus un kārtību. Horizontālie apzīmējumi pārsvarā ir baltā krāsā, izņēmumi ir tie apzīmējumi, kas norāda posmus, kur transportlīdzekļiem apstāties un stāvēt aizliegts.

Horizontālie apzīmējumi, kas svarīgi gan gājējam, gan velosipēda vadītājam, ir šādi:

- 929. ceļa apzīmējums – plata nepārtraukta šķērslīnija (staplīnija) norāda vietu, pirms kuras vadītājam jāaptur transportlīdzeklis, ja uzstādīta 207. zīme vai braukšanu aizliedz luksofora vai satiksmes regulētāja signāls;
- 930. ceļa apzīmējums – plata pārtraukta šķērslīnija, kam svītru garums divreiz pārsniedz atstarpes starp tām, – norāda vietu, kur vadītājam, ja tas nepieciešams, jāaptur transportlīdzeklis, lai dotu ceļu transportlīdzekļiem, kas brauc pa šķērsojamo ceļu;
- 934., 935. un 936. ceļa apzīmējums apzīmē virzienu salīdzinājumā transportlīdzekļu plūsmu sadalīšanās vai sakļaušanās vietās, kā arī sadalošo joslu un drošības salīņu sākumu un beigas;
- 941. ceļa apzīmējums apzīmē velosipēdu ceļu;
- 946. ceļa apzīmējums apzīmē pasažieru sabiedrisko transportlīdzekļu pieturas vai taksometru stāvvietas zonu;
- 931. ceļa apzīmējums – vairākas viena no otras atdalītas platas paralēlas garenlīnijas – apzīmē gājēju pāreju;
- 932. ceļa apzīmējums – divas viena no otras atdalītas platas pārtrauktas šķērslīnijas – apzīmē vietu, kur brauktuvi šķērso velosipēdu ceļš.

LUKSOFORU VEIDI UN SATIKSMES REGULĒTĀJU ŽESTU NOZĪME

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Atkārtot zināšanas un nostiprināt prasmes par luksoforu veidiem, to gaismas signālu nozīmi un satiksmes regulētāja žestu nozīmi.

Mācību uzdevumi

1. Padziļināt zināšanas un prasmes par regulējamu krustojumu šķērsošanas nosacījumiem.
2. Mācīt, kā pareizi pāriet krustojumu, kurā satiksmes plūsmu regulē satiksmes regulētājs.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Papildinformācija par tematu atrodama 3. klases mācību stundas "Luksofora un satiksmes regulētāja signāli" informācijas un jēdzienu skaidrojumā.

CEĻA ZĪMES UN TO GRUPAS

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Apgūt zināšanas un prasmes par ceļa zīmju grupām un veidot priekšstatu par to nozīmi.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar svarīgākajām ceļa zīmju grupām.
2. Nostiprināt zināšanas par ceļa zīmju grupām.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Papildinformācija par tematu atrodama 2. un 3. klases mācību stundu "Ceļa zīmes" informācijas un jēdzienu skaidrojumā.

Ceļa zīmes, kas svarīgas gan gājējiem, gan velosipēda vadītājiem:

- 102. zīme "Krustojums, kur brauc pa loku";
- 103. un 104. zīme "Bīstams pagrieziens". Ceļa pagrieziens (103. zīme – pa labi; 104. zīme – pa kreisi) ar mazu rādīsu vai pagrieziens, kura redzamību ierobežo, piemēram, ēkas, apstādījumi;
- 105. un 106. zīme "Bīstami pagriezieni". Ceļa posms ar bīstamiem pagriezieniem (105. zīme – pirmais pagrieziens pa labi; 106. zīme – pirmais pagrieziens pa kreisi);
- 118. zīme "Uz ceļa strādā". Ceļa posms, kur uz ceļa, blakus tam vai virs tā tiek veikti jebkādi darbi, kas aizņem ceļu vai ietekmē satiksmes apstākļus;
- 120. zīme "Gājēju pāreja". Tuvošanās ar 530. un 531. zīmi apzīmētai gājēju pārejai, kur jādod ceļš gājējiem;
- 121. zīme "Bērni". Ceļa posms bērnu iestādes tuvumā, kur uz brauktuves pēkšņi var uziet bērni;
- 130. zīme "Krustojums ar velosipēdu ceļu". Vieta, kur ceļu šķērso velosipēdu ceļš, velosipēdiem paredzēta josla vai uz ceļa bieži izbrauc velosipēdi;
- 132. zīme "Dzelzceļa pārbrauktuve ar barjeru";
- 133. zīme "Dzelzceļa pārbrauktuve bez barjeras";
- 134. zīme "Viensliežu dzelzceļa pārbrauktuve". Dzelzceļa pārbrauktuve ar vienu sliežu ceļu, kur nav ierīkota barjera;
- 135. zīme "Daudzsliežu dzelzceļa pārbrauktuve". Dzelzceļa pārbrauktuve ar diviem vai vairākiem sliežu ceļiem, kur nav ierīkota barjera;

- 201. zīme "Galvenais ceļš". Ceļš, pa kuru braucot ir priekšroka šķērsot neregulējamus krustojumus;
- 202. zīme "Galvenā ceļa beigas";
- 203., 204. un 205. zīme "Krustojums ar mazāk svarīgu ceļu" (203. zīme – no abām pusēm; 204. zīme – no labās puses; 205. zīme – no kreisās puses);
- 206. zīme "Dodiet ceļu". Transportlīdzekļa vadītājam jādod ceļš transportlīdzekļiem, kuri brauc pa šķērsojamo ceļu;
- 207. zīme "Neapstājoties tālāk braukt aizliegts". Aizliegts braukt tālāk, neapturot transportlīdzekli tieši pirms stoplīnijas (929. apzīmējums), ja tās nav – tieši pirms šķērsojamās brauktuves malas;
- 302. zīme "Braukt aizliegts". Aizliegts braukt jebkādiem transportlīdzekļiem;
- 305. zīme "Velosipēdiem braukt aizliegts". Aizliegts braukt velosipēdiem un mopēdiem;
- 309. zīme "Gājējiem iet aizliegts";
- 315. zīme "Nogriezies pa labi aizliegts";
- 325. zīme "Skaņas signālu lietot aizliegts";
- 412. zīme "Šķērsli apbraukt pa labo vai pa kreiso pusi";
- 413. zīme "Velosipēdu ceļš". Atļauts braukt tikai ar velosipēdiem un mopēdiem;
- 413. A zīme "Velosipēdu ceļa beigas";
- 414. zīme "Gājēju ceļš". Atļauts pārvietoties tikai gājējiem;
- 414. A zīme "Gājēju ceļa beigas";
- 415. zīme "Gājēju un velosipēdu ceļš". Atļauts braukt tikai ar velosipēdiem, kā arī pārvietoties gājējiem;
- 415. A zīme "Gājēju un velosipēdu ceļa beigas";
- 416. un 417. zīme "Gājēju un velosipēdu ceļš". Pa ceļa vienu pusi atļauts braukt tikai ar velosipēdiem, bet pa otru pusi pārvietoties gājējiem (atbilstoši zīmē norādītajam);
- 501. zīme "Vienvirziena ceļš". Ceļš vai brauktuve, pa kuru visā platumā atļauts braukt transportlīdzekļiem vienā virzienā;
- 502. zīme "Vienvirziena ceļa beigas";
- 503. un 504. zīme "Izbraukšana uz vienvirziena ceļa". Izbraukšana uz ceļa vai brauktuves, pa kuru atļauts braukt vienā – zīmē norādītajā – virzienā;
- 520. zīme "Apdzīvotas vietas sākums". Nosaukums un sākums apdzīvotai vietai, kurā nav spēkā šo noteikumu prasības, kas nosaka ceļu satiksmes kārtību apdzīvotās vietās;
- 521. zīme "Apdzīvotas vietas beigas". Ar 520. zīmi apzīmētas apdzīvotas vietas beigas;
- 528. zīme "Dzīvojamā zona". Vieta, no kuras sākot ir spēkā prasības, kas nosaka ceļu satiksmes kārtību dzīvojamās zonās;
- 529. zīme "Dzīvojamās zonas beigas";
- 530. un 531. zīme "Gājēju pāreja";
- 534. zīme "Autobusa un trolejbusa pietura";
- 535. zīme "Tramvaja pietura";
- 536. zīme "Vieglo taksometru stāvvietā";
- 537. zīme "Kravas taksometru stāvvietā";
- 538. zīme "Maršruta taksometru stāvvietā". Apzīmē maršruta taksometru stāvvietu to galapunktos;
- 601. zīme "Medicīniskās palīdzības punkts";
- 607. zīme "Telefons";
- 608. zīme "Restorāns";
- 609. zīme "Kafejnīca";
- 611. zīme "Jauniešu tūristu mītne";
- 616. zīme "Gājēju maršruta sākums";

- 617. zīme "Tualetes";
- 620. zīme "Policija";
- 625. zīme "Autoosta";
- 626. zīme "Dzelzceļa stacija";
- 701. un 702. zīme "Iepriekšējs virzienu rādītājs". Uz zīmes norādīti braukšanas virzieni uz apdzīvotām vietām un citiem objektiem;
- 707. zīme "Attālumu rādītājs". Attālumi (kilometri) līdz maršrutā esošo apdzīvoto vietu centriem;
- 728. zīme "Gājēju apakšzemes vai virszemes pāreja";
- 738. zīme "Ceļa numurs". zīme ar sarkanu fonu un numurs, kas piešķirts attiecīgajam Latvijas galvenajam valsts autoceļam;
- 801. papildzīme "Attālums līdz objektam". Norāda attālumu no zīmes līdz ceļa bīstamā posma sākumam vai attiecīgā ceļu satiksmes ierobežojuma ieviešanas vietai;
- 819. papildzīme "Transportlīdzekļa veids" attiecas uz velosipēdiem un mopēdiem;
- 836. papildzīme "Neredzīgi gājēji". Norāda, ka gājēju pāreju izmanto arī neredzīgi gājēji.

AUTOMOBILU APSTĀŠANĀS IESPĒJAS ŠĶĒRŠĻU PRIEKŠĀ

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Apgūt zināšanas par automobiļu apstāšanās iespējām šķēršļu priekšā.

Mācību uzdevumi

1. Veidot priekšstatu par transportlīdzekļu bremzēšanas un apstāšanās ceļu.
2. Veidot izpratni par to, kādēļ ir bīstami uziet uz brauktuves tuvu braucoša transportlīdzekļa priekšā.

Jēdzieni

Apstāšanās ceļš, bremzēšanas ceļš.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Skolēniem jāatceras, ka transportlīdzekļa apstāšanās ceļš ir atkarīgs no transportlīdzekļa braukšanas ātruma un bremžu darbības, vadītāja reakcijas ātruma, ceļa seguma un laikapstākļiem. Vienmēr jāņem vērā visi šie aspekti, pirms izlemt uzsākt ielas šķērsošanu.

Transportlīdzeklī, kura braukšanas ātrums ir apmēram 50 km/h apstāšanās ceļa garums labos laika apstākļos būs apmēram 25 metri. Tas aprēķināms pēc šādas formulas: apstāšanās ceļš = (ātrums/10) × (ātrums/10). Apstāšanās ceļš veidojas no vadītāja reakcijas laikā nobrauktā ceļa posma un bremžu darbības laikā nobrauktā ceļa posma. Tā vienas sekundes laikā vadītājs ir pieņēmis savu lēmumu par bremzēšanu, bet automobilis, kurš brauc ar 50 km/h, ir paspējis nobraukt apmēram 14 metrus.

Lai noskaidrotu skolēnu reakcija ātrumu var veikt eksperimentu. Priekšā tur garu, tievu priekšmetu (piemēram, zīmuli, lineālu). Pēkšņi skolotājs to atlaiž, bet skolēnam jācenšas satvert. Tā var pārlicināties, ka cilvēkam vajadzīgs kāds laiks, lai noreagētu uz pēkšņu objektu līdzās. Līdzīgi tas notiek arī ceļu satiksmē – vadītājs vispirms ierauga, tad pieņem lēmumu, kam seko darbība, kas saistīta ar mehānisma izmantošanu (bremžu darbības laiks visiem transportlīdzekļiem nav vienāds).

Lai nebūtu strauji jābremzē pēkšņa šķēršļa priekšā, autovadītāji izvēlas apbraukšanas manevru (apbrauc pa

labo vai pa kreiso pusi). Lai veiksmīgi varētu izdarīt apbraukšanas manevru, šķērslis nedrīkst kustēties, jo tad nav prognozējama apbraukšanai nepieciešamā trajektorija, manevrs kļūst bīstams arī pašam transportlīdzekļa vadītājam.

TRANSPORTLĪDZEKĻU VEIDI. PASAŽIERU PĀRVADĀŠANAS NOTEIKUMI

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Padziļināt zināšanas par transportlīdzekļu veidiem un pasažieru pārvadāšanas noteikumiem.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar transportlīdzekļu veidiem un to izmantošanu.
2. Veidot prasmi pareizi šķērsot brauktuvi pēc izkāpšanas no transportlīdzekļa.
3. Padziļināt priekšstatu par ceļu satiksmi kā vienotu gājēju un transportlīdzekļu pārvietošanās vidi.

Jēdzieni

Mehāniskais transportlīdzeklis, mopēds, motocikls, pasažieris, tramvajs, transportlīdzeklis, trolejbuss, velosipēds.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Mehāniskais transportlīdzeklis – pašgājējs transportlīdzeklis, traktortehnika, kas pārvietojas pa ceļu ar savu enerģiju, izņemot mopēdus un sliežu transportlīdzekļus, kā arī trolejbuss.

Mopēds – divriteņu, trīsriteņu vai četrriteņu transportlīdzeklis, kura motora darba tilpums ir ne lielāks par 50 kubikcentimetriem (dzirksteļaiždedzes tipa motoriem) vai kura maksimālā jauda ir ne lielāka par 4 kW (elektromotoriem vai cita veida iekšdedzes tipa motoriem) un konstrukcijā paredzētais maksimālais ātrums nepārsniedz 45 km/h.

Motocikls – divriteņu mehāniskais transportlīdzeklis ar blakusvāģi vai bez tā. Šis termins attiecas arī uz sniega motocikliem.

Pasažieris – persona, kas atrodas transportlīdzeklī vai uz tā (izņemot transportlīdzekļa vadītāju), kā arī persona, kas iekāpj transportlīdzeklī vai uzkāpj uz tā, izkāpj no transportlīdzekļa vai nokāpj no tā.

Tramvajs – transportlīdzeklis, kas paredzēts braukšanai pa sliedēm savienojumā ar ārēju elektroenerģijas padeves avotu. Šis termins neattiecas uz elektrovilcieniem.

Transportlīdzeklis – ierīce, kas pēc savas konstrukcijas paredzēta braukšanai pa ceļiem ar motora palīdzību vai bez motora.

Trolejbuss – mehāniskais transportlīdzeklis, kas paredzēts braukšanai pa ceļu savienojumā ar ārēju elektroenerģijas padeves avotu.

Velosipēds – transportlīdzeklis, kas paredzēts braukšanai, izmantojot uz tā esošā cilvēka muskuļu spēku (izņemot invalīdu ratiņus). Velosipēds var būt aprīkots ar elektromotoru, kura jauda ir ne lielāka par 0,25 kW.

Transportlīdzeklī nedrīkst pārvadāt lielāku pasažieru skaitu, nekā norādīts transportlīdzekļa reģistrācijas dokumentā vai norādījis (paredzējis) transportlīdzekļa izgatavotājs. Pasažieri jāpārvadā tā, lai tie netraucētu transportlīdzekļa vadītāju un neierobežotu viņa redzamību. Pasažierus vieglajos

automobiļos un kravas automobiļos atļauts pārvadāt tikai šim nolūkam paredzētajās sēdvietās, bet autobusus – arī šim nolūkam paredzētajās stāvvietās.

Pārvadājot bērnu grupas, kas dodas, piemēram, ekskursijās vai uz sporta pasākumiem, autobusā jāatrodas vismaz vienam pieaugušajam pavadonim. Šādam transportlīdzeklim priekšpusē un aizmugurē jābūt piestiprinātai pazīšanas zīmei atbilstoši Ceļu satiksmes noteikumu 257. punktā minētajām prasībām. Ja autobuss ar šo pazīšanas zīmi apstāties stāvvietā vai ceļa malā, tad pārējo transportlīdzekļu vadītājiem jābūt uzmanīgiem, jo autobusā atrodas bērni, kuri pēkšņi var skriet pāri ceļam. Pārvadājot bērnu grupas, apstāšanās vietas ir jāplāno un tās nedrīkst atrasties tuvu brauktuvei.

Ja transportlīdzekļos, kuru sēdvietas aprīkotas ar drošības jostām, ved bērnus, kuru augums nepārsniedz 150 centimetrus, jālieto viens no šādiem drošības līdzekļiem:

- bērnam jāatrodas viņa vecumam un svaram atbilstošā bērnu sēdekļā, kas ar drošības jostu piesprādzēts pie pasažieru sēdekļa;
- bērnam jāsež uz viņa vecumam un svaram atbilstošā paliktņa un jābūt piesprādzētam ar drošības jostu.

Aizliegts pārvadāt pasažierus kravas automobiļā ārpus tā kabīnes, izņemot speciāliem darbiem paredzētus kravas automobiļus, kuru furgona veida kravas telpās ir ierīkotas pasažieru sēdvietas un kuri ir noteiktā kārtībā reģistrēti.

Aizliegts pārvadāt pasažierus:

- ārpus traktortehnikas kabīnes, piekabē (puspiekabē) un motocikla kravas nodalījumā;
- jaunākus par 14 gadiem – vieglā automobiļa priekšējā sēdekļā, ja tā konstrukcijā nav paredzētas drošības jostas, kā arī uz motocikla sēdekļa.

NEREGULĒJAMU KRUSTOJUMU ŠĶĒRSOŠANA. GĀJĒJU PĀREJAS

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Nostiprināt zināšanas un prasmes par neregulējamu krustojumu šķērsošanu.

Mācību uzdevumi

1. Nostiprināt zināšanas par gājēju pārejām un uzvedības nosacījumiem uz tām.
2. Atkārtot ielu un ceļu šķērsošanas noteikumus.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Papildinformācija par tematu atrodama 2. klases mācību stundas "Ielas un ceļa šķērsošanas noteikumi" un 3. klases mācību stundas "Gājēju pārejas" informācijas un jēdzienu skaidrojumā.

BĒRNU TRAUMATISMA CĒĻU CEĻU SATIKSMĒ

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Izpētīt un analizēt tipiskākās bīstamās situācijas, kas rodas uz ielas vai ceļa.

Mācību uzdevumi

1. Nostiprināt zināšanas par gājēju noteikumiem.
2. Analizēt bērnu traumatisma cēloņus uz ceļiem.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Tipiskākās bīstamās situācijas, kas rodas uz ielas vai ceļa, ir šādas:

- bērns izskrien uz brauktuves no šķēršļa aizsega, kas neļauj pārskatīt ielu;
- šķērsojot ielu, bērns ir fiksējis skatu uz kādu objektu, kā rezultātā transportlīdzeklis, kurš tuvojas no sāniem, paliek nepamanīts;
- inerces ietekmē bērns no drošas zonas izskrien nedrošā;
- pārvietojoties grupā, bērni paļaujas uz priekšā esošajiem bērniem un nepievērš vajadzīgo uzmanību tam, kas notiek uz ielas;
- trūkstot nepieciešamajām iemaņām, bērns šķērso ielu nepārlicinājies, vai pa to brauc transportlīdzekļi vai nebrauc;
- trūkstot pieredzei, bērns nepamana attālākos braucošos transportlīdzekļus, it īpaši vieglos auto un motociklus;
- bērns neprot savlaicīgi pamanīt transportlīdzekļus, kas tuvojas no aizmugures vai izdara pagriezienu;
- bērns neprot pareizi noteikt transportlīdzekļa braukšanas ātrumu, galvenokārt tamdēļ, ka nepareizi izprot jēdzienus "tuvu" un "tālu", "ātri" un "lēni";
- bērnam nav izprotama situācija, ka transportlīdzekļu vadītāji var kaut ko uz ceļa neredzēt ("aklie punkti" vai "aklā zona");
- bērns pārvērtē savas spējas un izvēlas šķērsot brauktuvi tuvi esoša transportlīdzekļa priekšā;
- nelieto atstarojošos elementus savā apģērbā, ejot pa ceļu diennakts tumšajā laikā;
- bērni nelieto drošības jostas, braucot vieglajos transportlīdzekļos;
- šķērsojot brauktuvi pa gājēju pāreju, nenovērtē satiksmes drošību;
- bērni pārvietojoties tumšajā diennakts laikā nelieto ārējās apgaismes ierīces velosipēdiem,;
- ārpus apdzīvotām vietām pārvietoja transportlīdzekļu braukšanas virzienā;
- velobraucējs vai gājējs pārvietoja transportlīdzekļa vadītājam neredzamajā zonā.

NOTEIKUMI VELOSIPĒDIEM

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Iepazīstināt ar ceļu satiksmes noteikumiem velosipēdu vadītājiem.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar svarīgākajiem ceļu satiksmes noteikumu terminiem velosipēdistiem.
2. Padziļināt zināšanas par velosipēda vadītāju roku žestu nozīmi.

Jēdzieni

Gājēju un velosipēdu ceļš, ietve, velosipēds, velosipēdu ceļš.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Gājēju un velosipēdu ceļš – ceļš, kas apzīmēts ar 415., 416. vai 417. ceļa zīmi un paredzēts gājējiem un braukšanai ar velosipēdu.

Ietve – ceļa daļa, kas paredzēta gājējiem. Ietve piekļaujas brauktuvei vai ir atdalīta no tās.

Velosipēds – transportlīdzeklis, kas paredzēts braukšanai, izmantojot uz tā esošā cilvēka (cilvēku) muskuļu spēku. Velosipēds var būt aprīkots ar elektromotoru, kura jauda ir ne lielāka par 0,25 kW.

Velosipēdu ceļš – ceļš, kas paredzēts braukšanai ar velosipēdiem un mopēdiem (var būt apzīmēts ar 413. ceļa zīmi vai 932. vai 941. ceļa apzīmējumu).

Braukt ar velosipēdu bez pilngadīgas personas pavadības, vadīt pajūgu, jāt vai dzīt ganāmpulku pa ceļu atļauts no 12 gadu vecuma. Šajā gadījumā velosipēdu vadītājiem jābūt klāt velosipēda vadītāja apliecībai vai jebkurai mehāniskā transportlīdzekļa vadītāja apliecībai.

Lai iegūtu velosipēda vadītāja apliecību, jākārtos teorētiskais eksāmens ceļu satiksmes noteikumos. Eksamināciju velosipēdu vadītājiem veic Ceļu satiksmes drošības direkcijas speciālisti gan nodaļās, gan izbraukuma eksāmenos skolās.

Braukt ar velosipēdu pa brauktuvi vai nomali pilngadīgas personas pavadībā atļauts bērniem, kas nav jaunāki par septiņiem gadiem. Bērniem šajā gadījumā jālieto

aizsprādzēta aizsargķivere. Dzīvojamās zonās un daudzdzīvokļu namu pagalmos bērniem neatkarīgi no viņu vecuma braukt ar velosipēdu atļauts patstāvīgi.

Velosipēdam jābūt aprīkotam ar bremzēm, skaņas signālu un gaismas atstarotājiem: priekšpusē – baltu, aizmugurē – sarkanu, abos sānos (riteņu spieķos) un pedāļos (priekšpusē un aizmugurē) – diviem oranžiem (dzelteniem). Braucot pa brauktuvi vai nomali diennakts tumšajā laikā vai nepietiekamas redzamības apstākļos, velosipēdam, priekšpusē jābūt iedegtam baltas gaismas lukturim, bet aizmugurē – sarkanas gaismas lukturim.

Velosipēda vadītāju roku žesti norāda par plānoto manevru. Kreisā pagrieziena signālam atbilst plecu līmenī sānis pacelta iztaisnota kreisā roka vai arī sānis pacelta un elkonī taisnā leņķī augšup saliekta labā roka.

Labā pagrieziena signālam atbilst plecu līmenī sānis pacelta iztaisnota labā roka vai arī sānis pacelta un elkonī taisnā leņķī augšup saliekta kreisā roka.

Bremzēšanas signālam atbilst augšup pacelta kreisā vai labā roka.

CEĻU SATIKSMES NOTEIKUMI

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Aplūko attēlus! Atbilde uz jautājumiem!

1. Kas un kāpēc var izmantot attēlā redzamos transportlīdzekļus?

2. Kādu marku automobiļi un motocikli, Tavuprāt, Latvijā ir sastopami visbiežāk?

2. uzdevums. Aplūko skolā pieejamo Latvijas karti un izpildi prasīto!

1. Parādi kartē pilsētu/ciemat, kurā Tu dzīvo!
2. Parādi pilsētas, kurās Tu kādreiz esi bijis!
3. Kā Tu nokļuvi šajās pilsētās? Pastāsti par to saviem klasesbiedriem!

3. uzdevums. Izlasi situācijas! Atbilde uz jautājumiem! Atbildes pārrunā ar klasesbiedriem un skolotāju!

1. Jānis izkāpj no autobusa un gatavojas šķērsot brauktuvi gar autobusa priekšpusi. Vai Jānis pārkāpj satiksmes noteikumus? Kādus?

Kādā bīstamā situācijā varēja nokļūt Jānis?

Kā Tu rīkotos Jāņa vietā?

2. Aija iziet uz brauktuves starp malā stāvošiem transportlīdzekļiem. Vai Aija pārkāpj satiksmes noteikumus? Kādus?

Kādā bīstamā situācijā varēja nokļūt Aija?

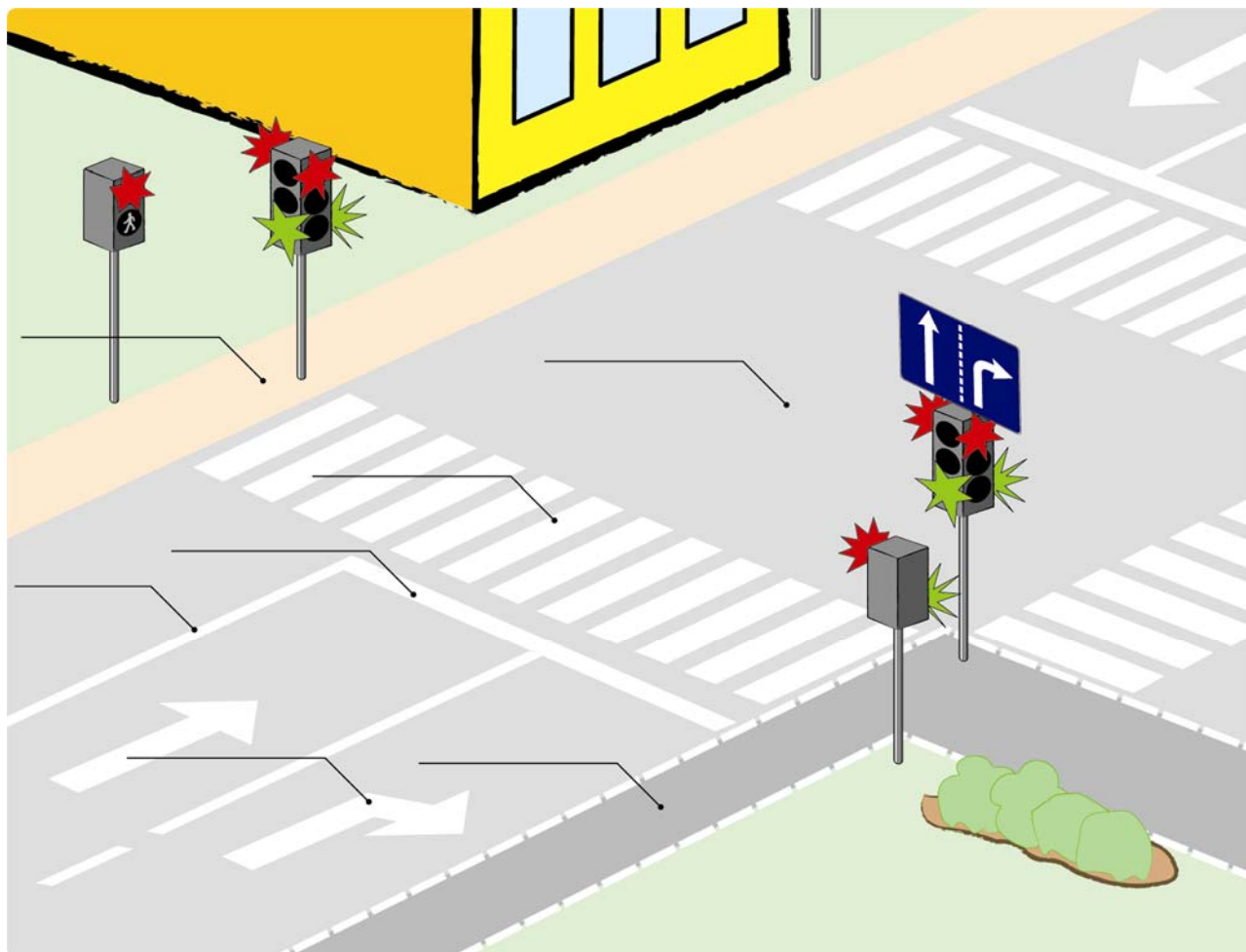
Kā Tu rīkotos Aijas vietā?

APZĪMĒJUMI UZ BRAUKTUVES

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Apskati zīmējumu un uz bultiņām pieraksti pareizos nosaukumus!

Ietve, brauktuve, ceļa nomale, stoplīnija, bulta, kas norāda braukšanas virzienu no katras brauktuves joslas, gājēju pāreja.

2. uzdevums. Kopā ar skolotāju vai vecākiem dodies pastaigā līdz tuvākajam ielu/ceļu krustojumam! Atbildi uz dotajiem jautājumiem!

1. Cik tālu atrodas krustojums?

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

2. Vai, ejot uz skolu, Tu šķērso šo krustojumu?

3. Kādas ielas šeit krustojas?

4. Vai krustojumā Tu redzēji luksoforus un gājēju pārejas? Kam tie ir domāti?

5. Kādus ceļa apzīmējumus un ceļa zīmes redzēji? Kāda ir to nozīme?

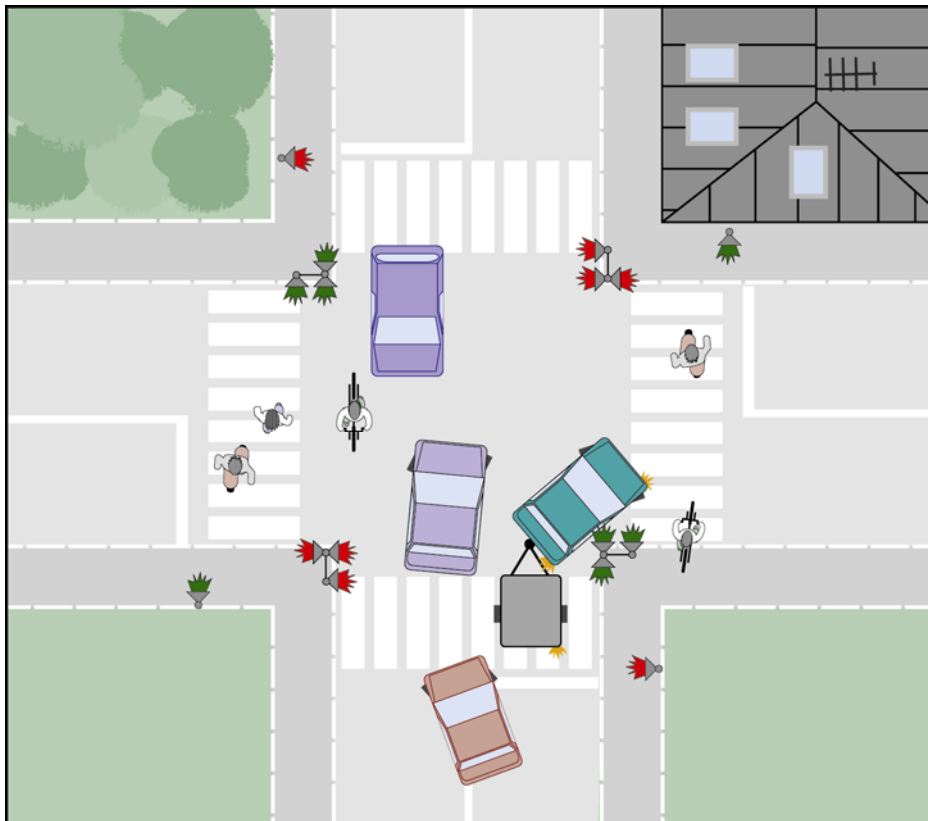
6. Kādus transportlīdzekļus Tu redzēji braucam šajā krustojumā?
Vai satiksme krustojumā bija intensīva?

7. Uzzīmē šo krustojumu uz zīmēšanas papīra lapas! Iezīmē pamanītos luksoforus, gājēju pārejas, transportlīdzekļus, ceļa zīmes, ceļa apzīmējumus! Iezīmē ar bultiņām to vietu, kurā Tu visdrošāk varētu šķērsot krustojumu!

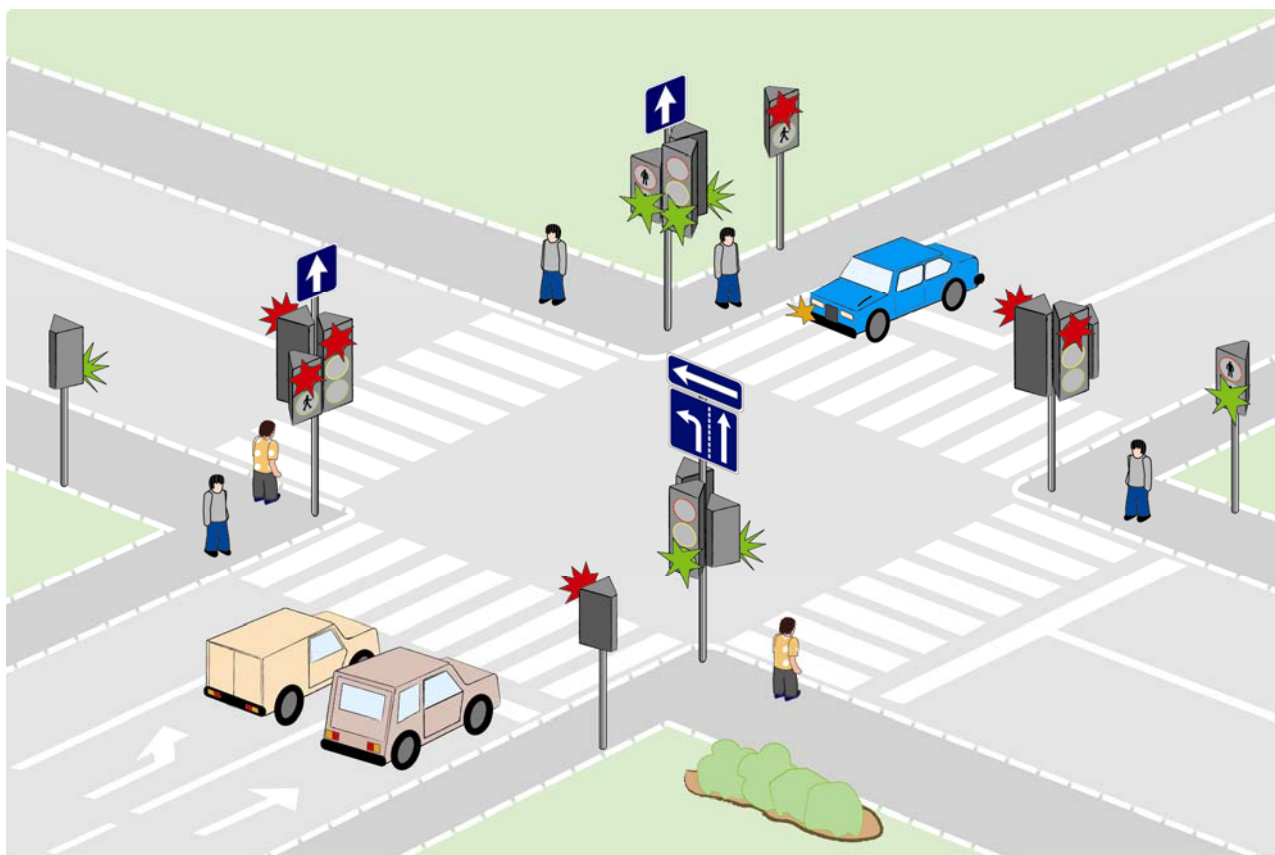
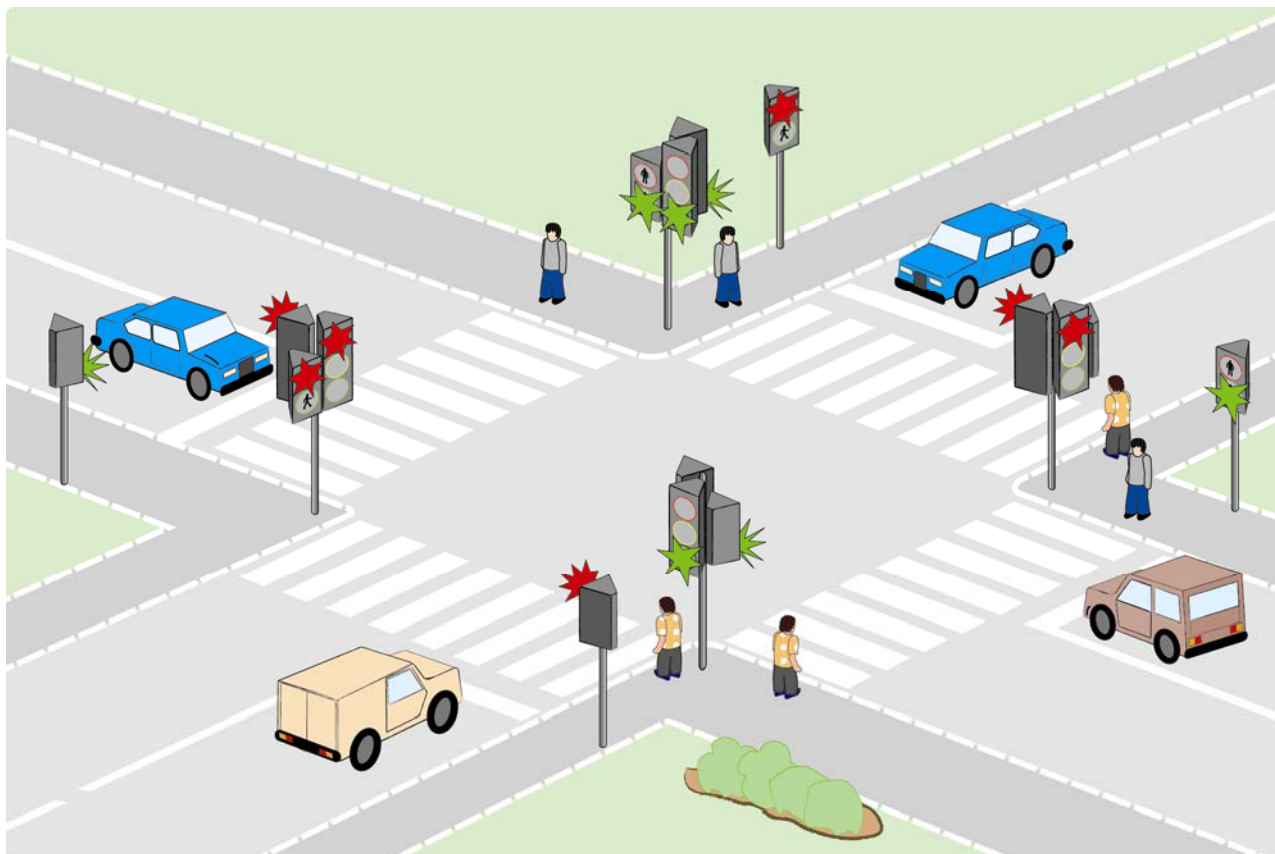
LUKSOFORU VEIDI UN SATIKSMES REGULĒTĀJU ŽESTU NOZĪME

(uzdevumu piemēri skolēniem)

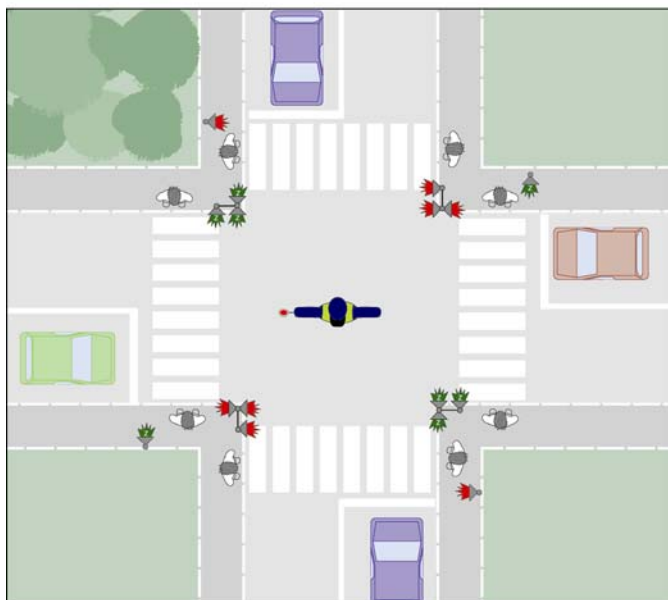
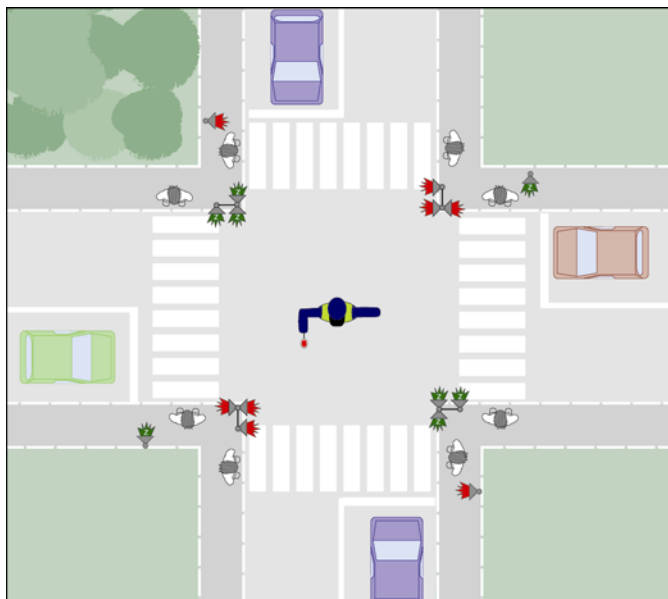
1. uzdevums. Aplūko attēlus! Pastāsti, kāda satiksmes situācija tajos ir redzama! Vai visi satiksmes dalībnieki rīkojas pareizi?

2. uzdevums. Aplūko attēlus! Ar bultiņām iezīmē transporta un gājēju kustību!

3. uzdevums. Aplūko attēlus! Ar bultiņām iezīmē transporta un gājēju kustību!

CEĻA ZĪMES UN TO GRUPAS

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Savieno ceļa zīmes ar atbilstošiem jēdzieniem!

Brīdinājuma
zīme.

Aizlieguma
zīme.

Rīkojuma
zīme.

Norādījuma
zīme.

2. uzdevums. Turpini iesāktos teikumus!

Priekšrocības zīmes norāda _____

Norādījuma zīmes informē par _____

Virziena rādītāji ir nepieciešami, lai _____

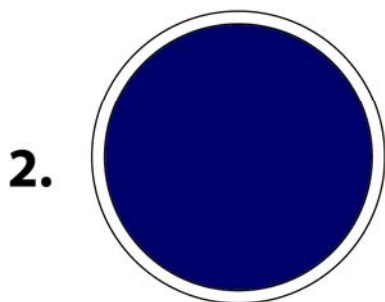
Papildzīmes izmanto, lai _____

Brīdinājuma zīmēm ir _____ forma un parasti tās ir

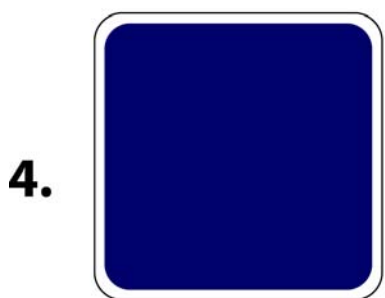
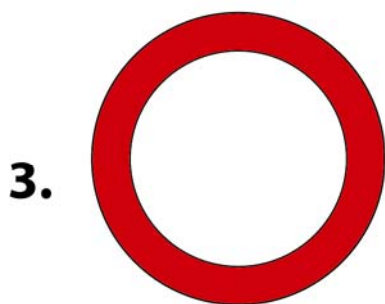
_____ krāsā.

3. uzdevums. Kopā ar vecākiem vai skolotāju izpēti ceļa zīmes māju/skolas tuvumā!
Uzzīmē tās uz zīmēšanas papīra lapas un sagrupē! Pieraksti, par ko šīs zīmes
informē ceļu satiksmes dalībniekus!

4. uzdevums. Konstruē četras ceļa zīmes! Atrodi ceļa zīmju kontūrai atbilstošo zīmējumu no otrā stabiņa! Nosaki izveidotās ceļa zīmes nosaukumu!

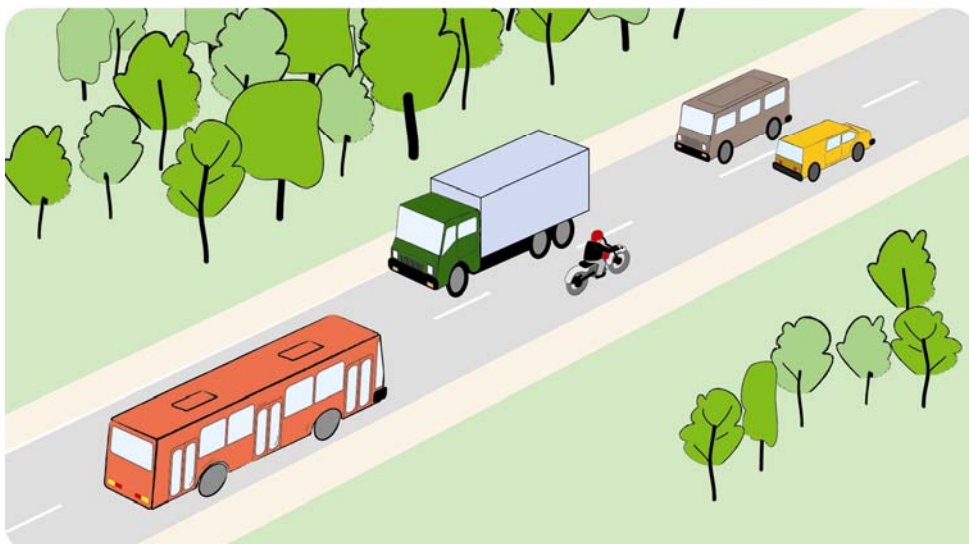
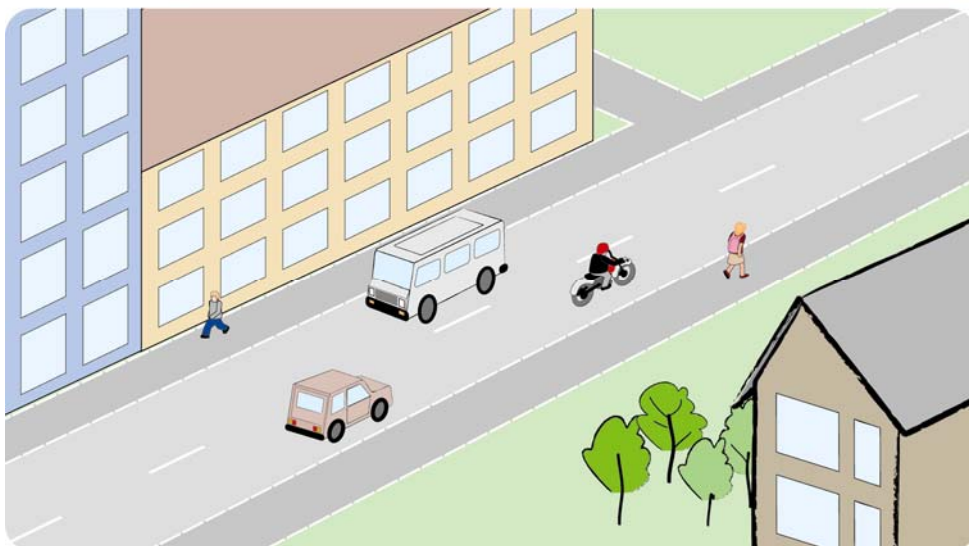
B. **STOP**

AUTOMOBILŪ APSTĀŠANĀS IESPĒJAS ŠĶĒRŠĻU PRIEKŠĀ

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Aplūko zīmējumus! Pārrunā ar klasesbiedriem un skolotāju, kāds varētu būt doto automobiļu bremzēšanas un apstāšanās ceļš? Kas jāņem vērā gājējiem, šķērsojot ielas un ceļus šādās situācijās?

2. uzdevums. *Atbilde uz jautājumiem!*

1. Kas ir automobiļa apstāšanās ceļš?

2. Vai visām automašīnām apstāšanās ceļa garums ir vienāds? Kādi apstākļi to ietekmē?

3. Kādas bīstamas situācijas var izveidoties, ja autovadītājs ziemas laikā uz apledojuša ceļa vai ielas nav izvēlēties piemērotu braukšanas ātrumu?

3. uzdevums. *Izlasi situāciju aprakstus un atbilde uz jautājumiem (atbildes sasaisti ar savām zināšanām par transportlīdzekļu bremzēšanas ceļu)!*

1. Juris ar draugiem spēlē futbolu, pēkšņi bumba izripo uz brauktuves, tāpēc zēns skrien tai pakaļ.

Vai Juris pārkāpj satiksmes noteikumus? Kādus?

Kādā bīstamā situācijā varēja nokļūt Juris?

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

Kā Tu rīkotos Jura vietā?

2. Starpbrīdī bariņš skolnieku skrien uz tuvējo veikalu, kurš atrodas pāri ielai. Šķērsojot brauktuvi, neviens nepārliedzinās par satiksmes drošību...

Vai skolnieki pārkāpj satiksmes noteikumus? Kādus?

Kādā bīstamā situācijā viņi varēja nokļūt?

Kā Tu rīkotos šo skolnieku vietā?

TRANSPORTLĪDZEKĻU VEIDI. PASAŽIERU PĀRVADĀŠANAS NOTEIKUMI (uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Aplūko attēlus! Atzīmē, kuri ir mehāniskie transportlīdzekļi!

2. uzdevums. Padomā, ko pārvadā katrs transportlīdzeklis! Pasvītrot ar brūnu krāsu transportlīdzekļus, kas pārvadā kravu! Pasvītrot ar zaļu krāsu tos transportlīdzekļus, kas pārvadā pasažierus! Pasvītrot ar sarkanu krāsu tos, kas pārvadā gan kravu, gan pasažierus!

Vilciens, lidmašīna, kuģis, mopēds, pajūgs, kravas automobilis,
vieglais automobilis, velosipēds, autobuss, motocikls, traktors.

3. uzdevums. Paskaidro pasažieriem pārvadāšanas noteikumus katrā no transportlīdzekļiem!

Autobuss – _____

Kravas automobilis – _____

Kuģis – _____

Mopēds – _____

Motocikls – _____

Pajūgs – _____

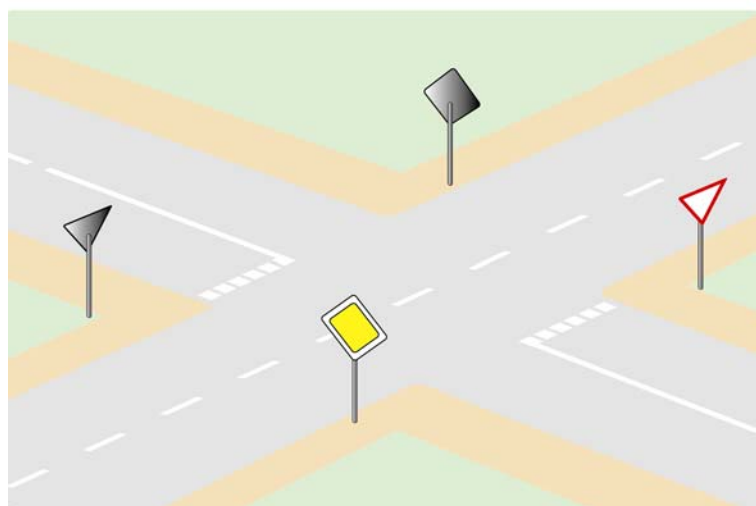
Velosipēds – _____

Vieglais automobilis – _____

Vilciens – _____

(uzdevuma piemērs skolēniem)

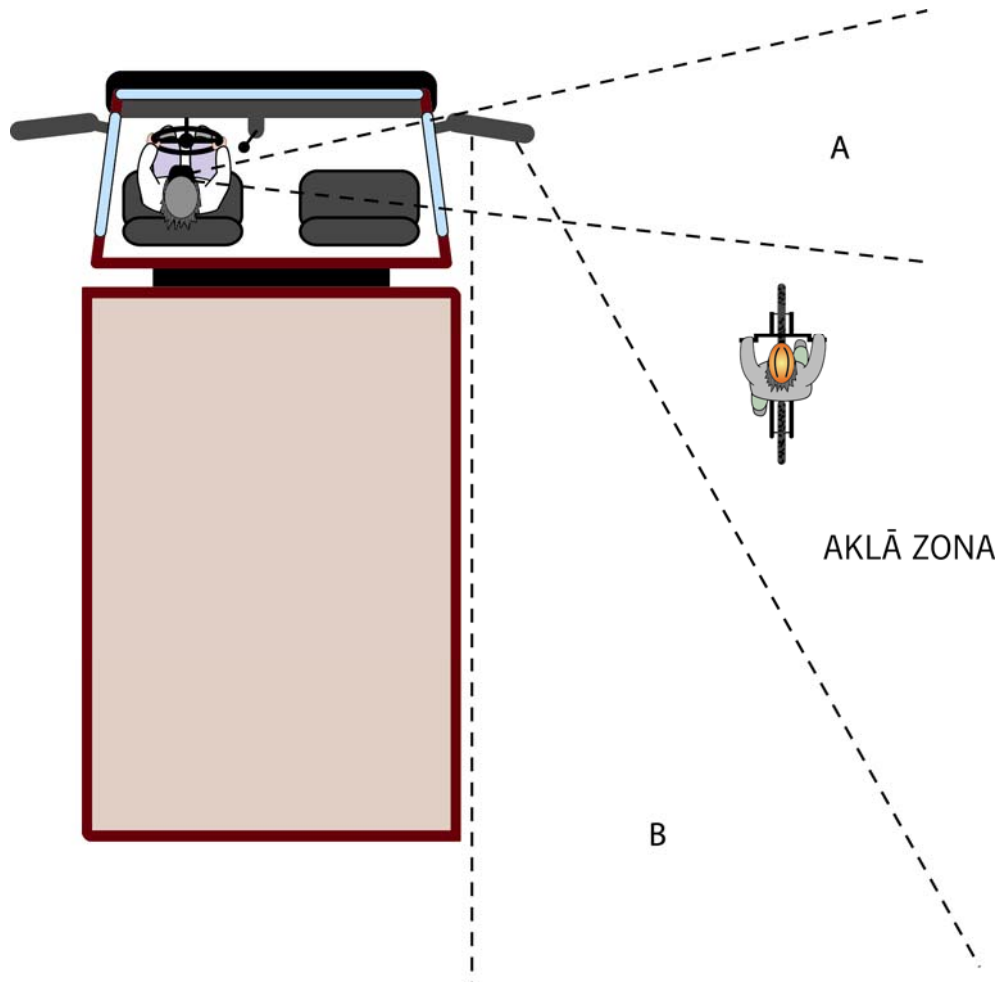
A 3D isometric illustration of a four-way intersection. The intersection is paved with grey asphalt and features white zebra crossings for pedestrians. At each of the four corners, there is a traffic light pole. The traffic lights are black with three lenses. The top-left and bottom-right lights show a red light, while the top-right and bottom-left lights show a green light. Each traffic light has a white starburst graphic next to it, indicating a flash or a change. In the center of the intersection, there is a blue square sign with a white arrow pointing straight ahead and a white arrow pointing to the right. The intersection is bordered by green grassy areas. In the bottom-left corner, there is a small, low-lying green bush. The overall style is clean and modern, with a focus on geometric shapes and a limited color palette.

[illegible]

BĒRNU TRAUMATISMA CĒLOŅI CEĻU SATIKSMĒ

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Aplūko attēlu un pārrunā ar saviem klasesbiedriem un skolotāju par to, kas ir "aklā zona"! Kāpēc, piedaloties ceļu satiksmē, nepieciešamas zināšanas par šādu zonu?

2. uzdevums. Pastāsti saviem klasesbiedriem par Tev zināmajām situācijām, kad esi redzējis, ka cilvēki uz ielas rīkojas neatbilstoši ceļu satiksmes noteikumiem! Analizējiet situācijas, pārrunājot, kādas negatīvas sekas tās varēja izraisīt! Kā vajadzēja rīkoties pareizi?

NOTEIKUMI VELOSIPĒDISTIEM

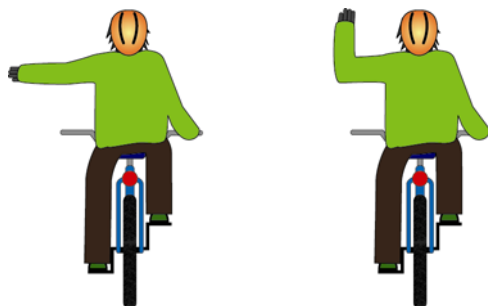
(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Izpildi prasīto!

1. Uzzīmē uz zīmēšanas papīra lapas savu velosipēdu (ja Tev tāda nav, tad uzzīmē, kādu Tu vēlētos)!
2. Uzraksti, kur Tu parasti brauc ar velosipēdu!

3. Pastāsti, kādus drošības pasākumus Tu ievēro, braucot ar velosipēdu!

2. uzdevums. Aplūko attēlus! Norādi ar bultiņām, uz kuru pusi velosipēdists nogriezīsies!

3. uzdevums. Rūpīgi izlasi situācijas! Atbilde uz jautājumiem!

1. Velosipēdists nepareizi izdara bedres apbraukšanas manevru, nebrīdinot aizmugurē braucošos transportlīdzekļus.

Kādā bīstamā situācijā varēja nokļūt velosipēdists un transportlīdzekļu vadītājs?

Kā Tu rīkotos velosipēdista vietā?

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

2. Zēns brauc pa ietvi, nenotur velosipēda stūri un nobrauc no ietves, gandrīz pakļūstot zem garām braucošās mašīnas.

Vai zēns pārkāpa satiksmes noteikumus? Kādus?

Kā Tu rīkotos zēna vietā?

4. uzdevums. Pareizo atbildi apvelc ar aplīti (katrā piemērā ir tikai viena pareiza atbilde)!

1. Gājējiem šķērsot ielu atļauts tikai tad, kad
 - A iedegas zaļais pamatsignāls.
 - B iedegas papildsekcijā bulta ar zaļo gaismu.
 - C iedegas dzeltenais signāls.
2. Norādījuma zīmes
 - A informē par ceļu posmu izbaukšanas secību.
 - B ievieš vai atceļ noteiktu satiksmes režīmu.
 - C norāda virzienu.
3. Pilsētās un apdzīvotās vietās braukšanas ātrums nedrīkst pārsniegt
 - A 20 km/h.
 - B 50 km/h.
 - C 90 km/h.
4. Jo ātrāk automobilis brauc, jo
 - A īsāks bremzēšanas ceļš.
 - B garāks bremzēšanas ceļš.
 - C mazāk ietekmē bremzēšanas ceļu.
5. Mehāniskais transportlīdzeklis nav
 - A velosipēds.
 - B motocikls.
 - C mopēds.

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

6. Braucot vieglajā automobilī, ir
- A obligāti jāpiesprādzējas.
 - B jāpiesprādzējas tikai vadītājam.
 - C jāpiesprādzējas, ja brauc pa lauku ceļiem.
7. Velosipēda vadītāja eksāmenu
- A drīkst kārtot bērni, kuri jaunāki par 12 gadiem.
 - B drīkst kārtot bērni, kuri vecāki par 12 gadiem.
 - C nevajag kārtot, jo ar velosipēdu drīkst braukt jebkurā vecumā.
8. Ja velosipēdists vēlas veikt labo pagriezienu, tad viņam
- A jāpaceļ sānis kreisā roka.
 - B jāpaceļ sānis labā roka.
 - C nav jārāda signāls.

ПРАВИЛА ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. *Рассмотри рисунки! Ответь на вопросы!*

1. Кто и почему может использовать изображённые транспортные средства?

2. Автомобили и мотоциклы каких марок, по Твоему мнению, встречаются в Латвии чаще всего?

2-е задание. *Рассмотри карту Латвии доступную в школе и выполни задания!*

1. Отметь на карте город/посёлок, где Ты живёшь!
2. Отметь города, в которых Ты когда-нибудь бывал/а!
3. Как Ты попал/а в эти города? Расскажи об этом своим одноклассникам!

3-е задание. Прочитай описание ситуаций! Ответь на вопросы! Ответы обсуди с одноклассниками и учителем/учительницей!

1. Янис выходит из автобуса и собирается пересечь проезжую часть перед автобусом.

Нарушает ли Янис правила дорожного движения? Какие?

В какой опасной ситуации мог оказаться Янис?

Как поступил/а бы Ты на месте Яниса?

2. Айя выходит на проезжую часть между стоящими на краю дороги транспортными средствами.

Нарушает ли Айя правила дорожного движения? Какие?

В какой опасной ситуации могла оказаться Айя?

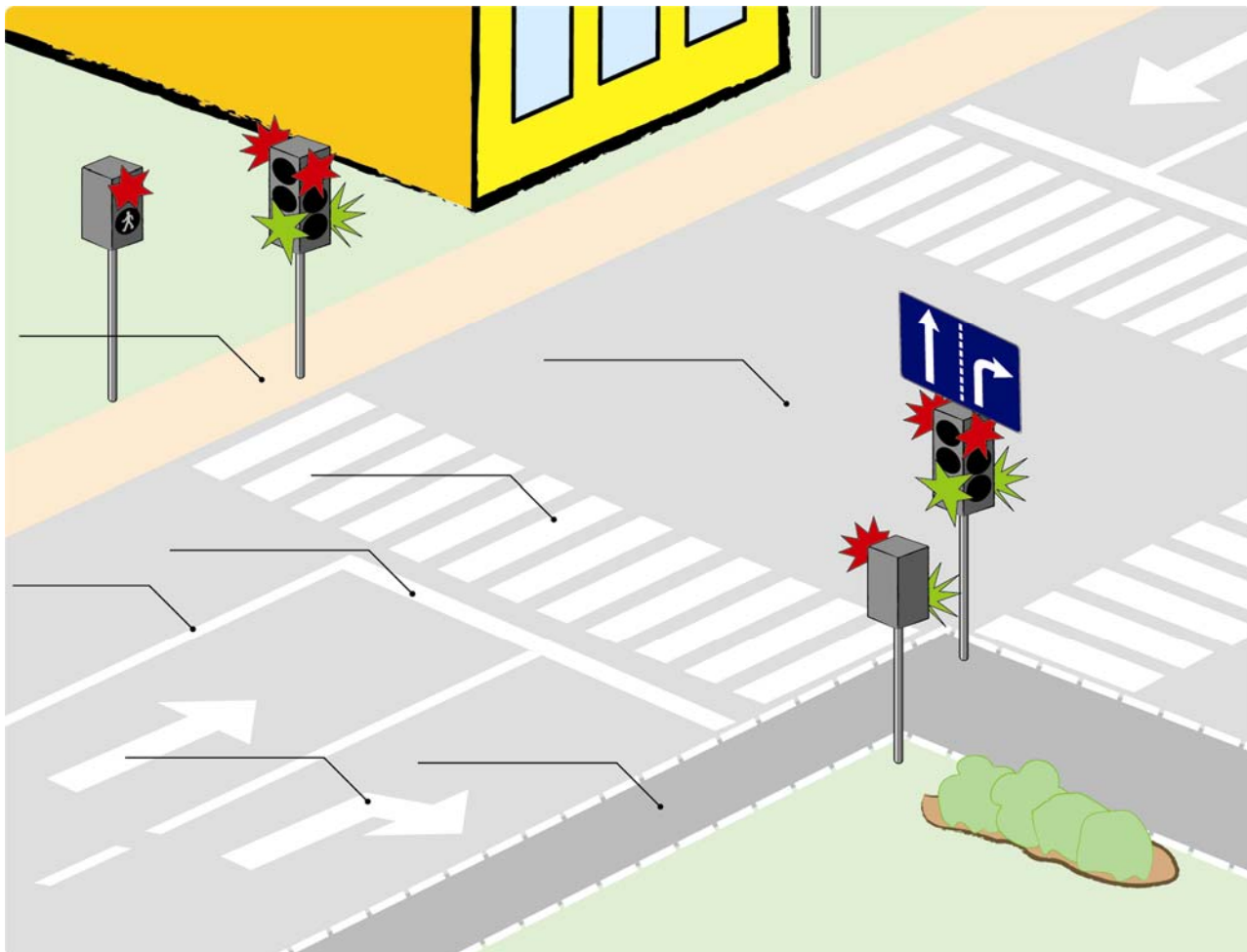
Как Ты поступил/а бы на месте Айи?

ДОРОЖНАЯ РАЗМЕТКА (ОБОЗНАЧЕНИЯ НА ПРОЕЗЖЕЙ ЧАСТИ)

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Рассмотрй рисунок и на стрелках напиши правильные названия!

Тротуар; проезжая часть; край дороги (обочина); стоп-линия; стрелка, указывающая направление движения с каждой полосы движения; пешеходный переход.

2-е задание. Вместе с учителем/учительницей или родителями сходи на прогулку до ближайшего перекрёстка улиц/дорог! Ответь на заданные вопросы!

1. Как далеко находится перекрёсток?

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

2. Ты переходишь этот перекрёсток, когда идёшь из школы?

3. Напиши, какие улицы здесь пересекаются!

4. Ты видел/а на перекрёстке светофор и пешеходный переход?
Для кого, для чего они предназначены?

5. Какие разметки на дороге и дорожные знаки Ты видел/а! Что они означают?

6. Какие транспортные средства, проезжающие этот перекрёсток, Ты видел/а?
Дорожное движение здесь было интенсивное?

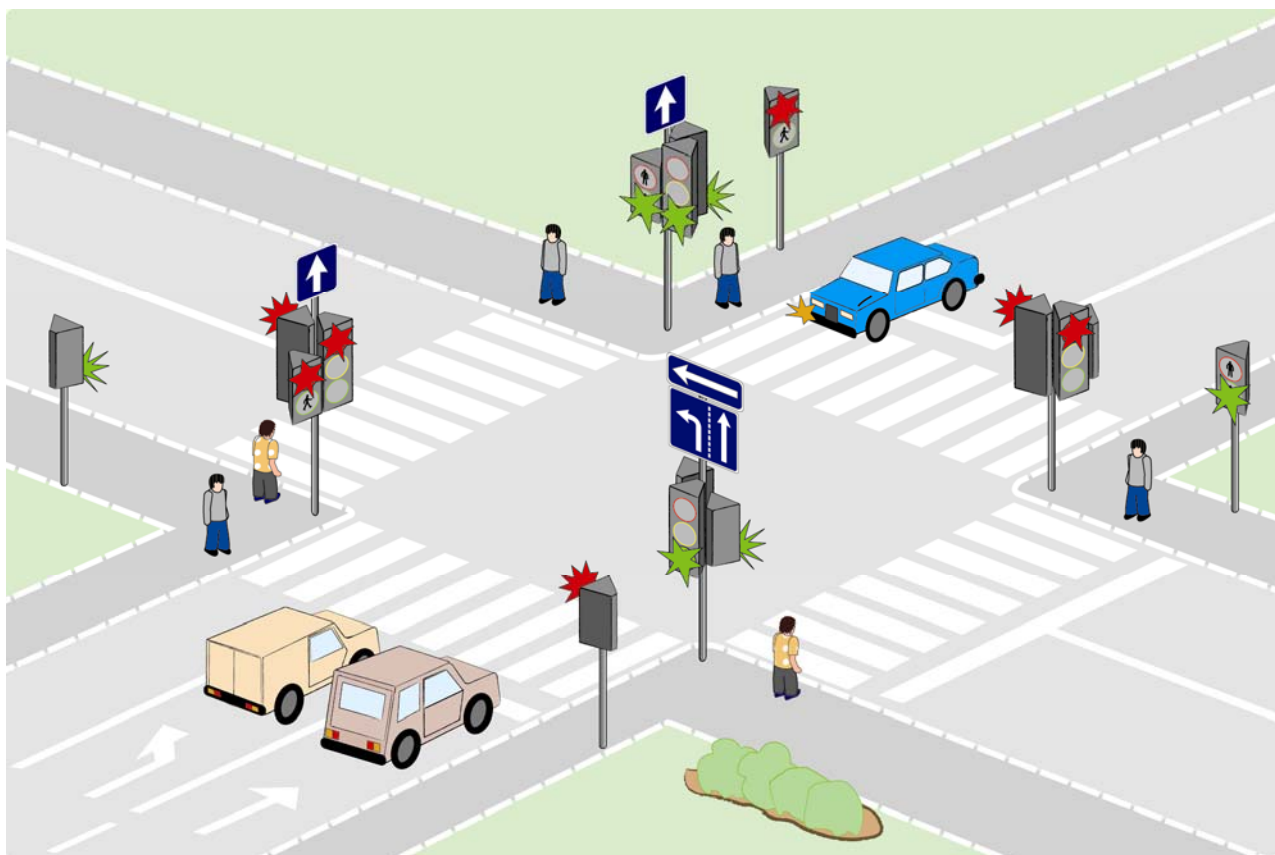
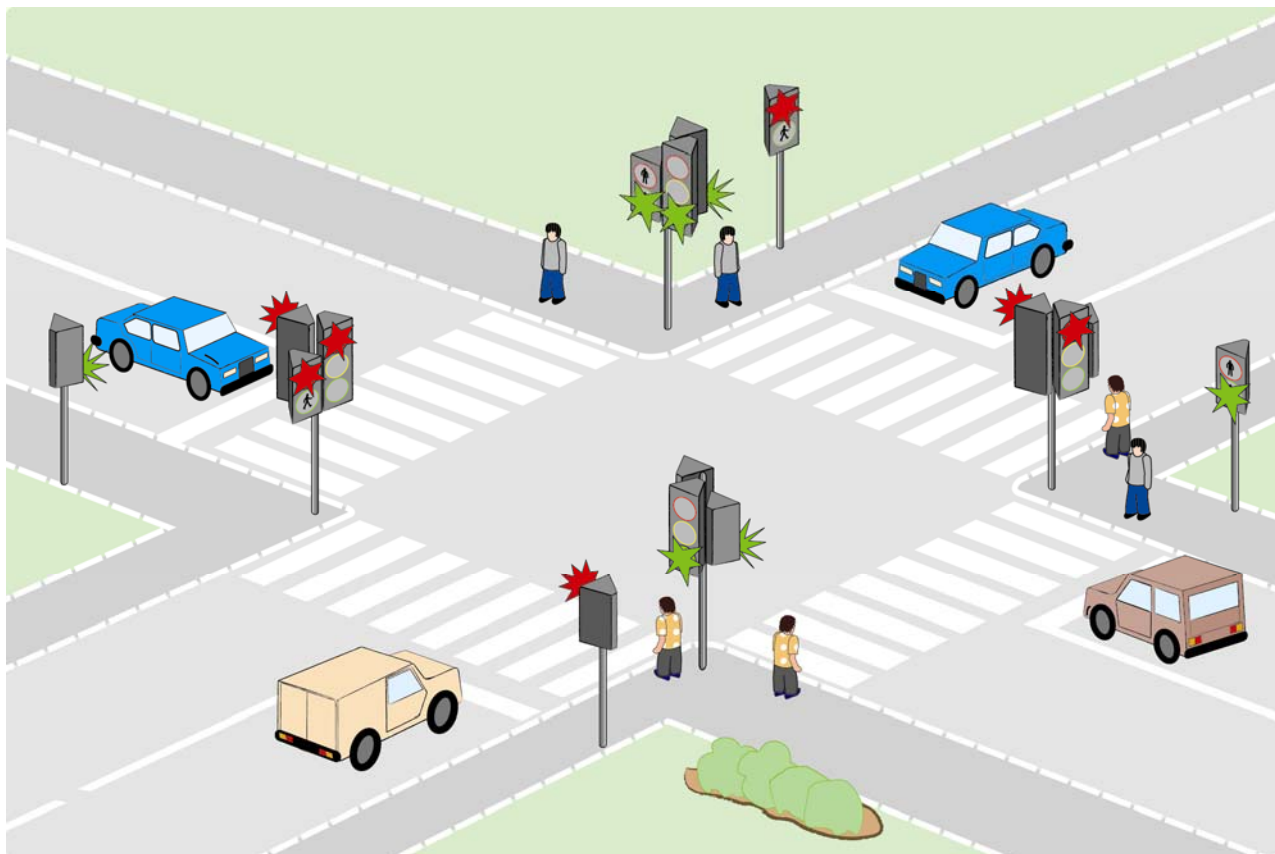
7. Нарисуй этот перекрёсток! Пририсуй замеченные светофоры, пешеходные переходы, транспортные средства, дорожные знаки, дорожную разметку!
Отметь стрелками то место, в котором Ты безопаснее всего мог/ла бы перейти этот перекрёсток!

(примеры заданий для школьников)

A top-down view of a city intersection. The scene includes a purple car in the upper center, a blue car in the lower center, a red car in the lower right, and a grey car in the lower center. A yellow car is also visible in the lower right. Pedestrians are shown crossing the street, and a cyclist is riding through the intersection. The background features green trees and a grey building with a gabled roof. The street is marked with white lines and crosswalks.

2-е задание. *Рассмотри рисунки! Стрелками обозначь движение транспорта и прохожих!*

3-е задание. *Рассмотри рисунки! Стрелками укажи движение транспорта и прохожих!*

ДОРОЖНЫЕ ЗНАКИ И ИХ ГРУППЫ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Соедини изображение дорожных знаков с соответствующими понятиями!

Предупреждающий
знак.

Запрещающий
знак.

Предписывающий
знак.

Знак особого
предписания.

2-е задание. Продолжи начатые предложения!

Знаки приоритета показывают _____

Предписывающие знаки указывают _____

Указатели поворота необходимы для того, чтобы _____

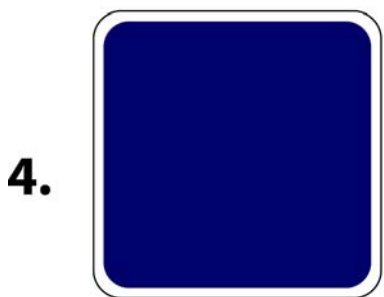
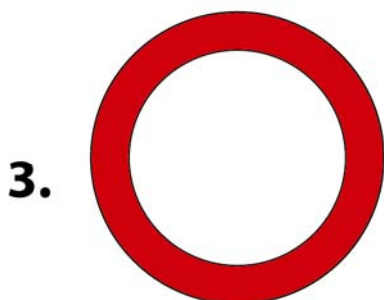
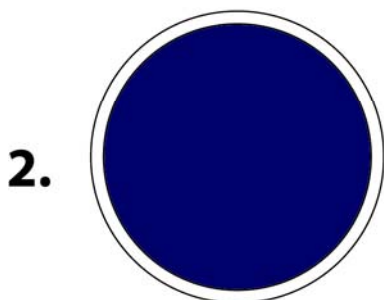
Знаки дополнительной информации используются, чтобы _____

Предупреждающие знаки имеют форму _____

и обычно они _____ цвета.

3-е задание. Вместе с родителями или учителем/учительницей изучи дорожные знаки вблизи дома/школы! Нарисуй и сгруппируй их! Рядом напиши, о чём эти дорожные знаки информируют участников дорожного движения!

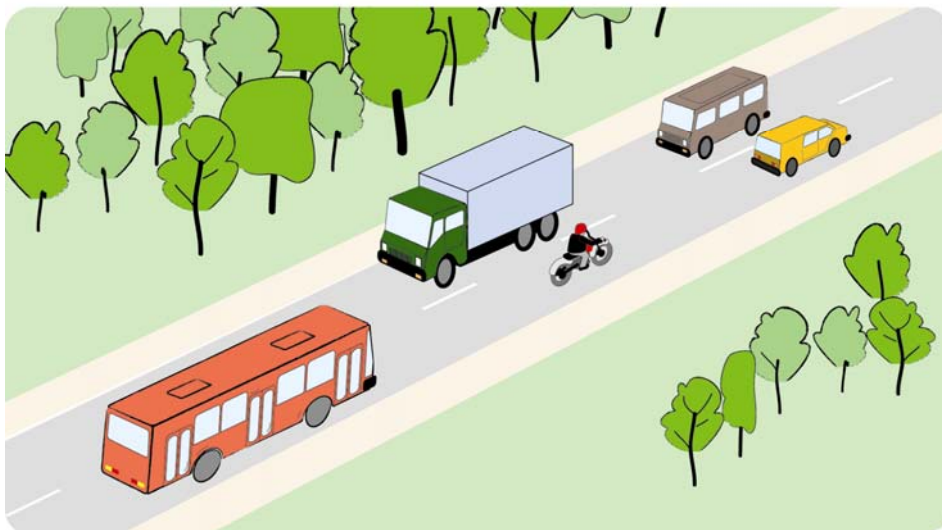
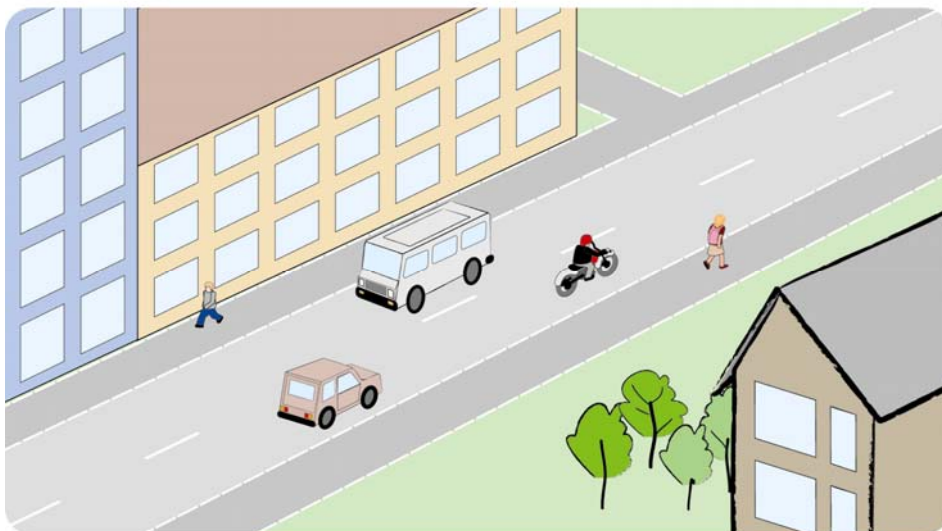
4-е задание. Сконструируй четыре дорожных знака: найди для контура дорожного знака из первого столбика соответствующий рисунок из второго столбика! Определи название получившегося дорожного знака!

ВОЗМОЖНОСТИ ОСТАНОВКИ АВТОМОБИЛЯ ПЕРЕД ПРЕПЯТСТВИЕМ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. *Рассмотри рисунки! Обсуди с одноклассниками и учителем/учительницей: каким может быть тормозной путь и остановочный путь у изображённого автомобиля? Что нужно принимать во внимание пешеходам, переходящим улицы и дороги в такой ситуации?*

2-е задание. Ответь на вопросы!

1. Что такое остановочный путь автомобиля?

2. У всех ли автомашин остановочный путь одинаков по длине? Какие обстоятельства влияют на него?

3. Какие опасные ситуации могут возникнуть, если автоводитель в зимнее время на обледенелой дороге не выбрал подходящую скорость движения?

3-е задание. Прочитай описания ситуаций и ответь на вопросы! (Отвечая, опирайся на свои знания о тормозном пути транспортных средств.)

1. Юрис с друзьями играет в футбол. Неожиданно мяч выкатывается на проезжую часть, и мальчик бежит за ним.

Нарушил ли Юрис правила уличного движения? Какие?

В какую опасную ситуацию мог попасть Юрис?

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

Как бы Ты действовал/а на месте Юриса?

2. Во время перемены стайка школьников бежит в ближайший магазин, который находится на другой стороне улицы. Пересекая проезжую часть, никто из них не убедился в безопасности на дороге...

Нарушили ли школьники правила дорожного движения? Какие?

В какую опасную ситуацию они могли попасть?

Как бы Ты действовал/а на месте этих школьников?

ВИДЫ ТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ. ПРАВИЛА ПЕРЕВОЗКИ ПАССАЖИРОВ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. *Рассмотри рисунки! Отметь, что из изображённого – механические транспортные средства!*

2-е задание. *Обдумай, что/кого перевозит каждое транспортное средство! Подчеркни коричневой чертой названия тех транспортных средств, которые перевозят грузы! Подчеркни зелёной чертой названия тех транспортных средств, которые перевозят пассажиров! Подчеркни красной чертой названия тех транспортных средств, которые перевозят и грузы, и пассажиров!*

Поезд, самолёт, корабль, мопед, подвода, грузовой автомобиль (грузовик),
легковой автомобиль, велосипед, автобус, мотоцикл, трактор.

3-е задание. *Поясни правила перевозки пассажиров в каждом из транспортных средств!*

Автобус – _____

Грузовик – _____

Корабль – _____

Мопед – _____

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

Мотоцикл – _____

Подвода – _____

Велосипед – _____

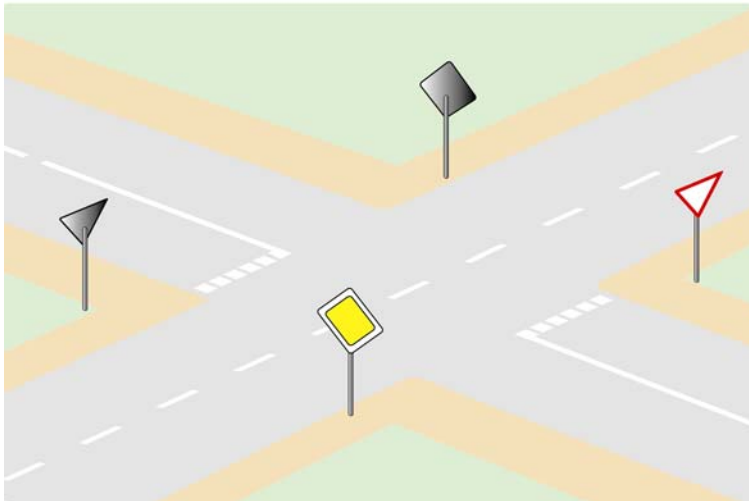
Легковой автомобиль – _____

Поезд – _____

ПЕШЕХОДНЫЕ ПЕРЕХОДЫ

Рассмотри изображения! Определи вид каждого перекрёстка! Напиши, что у изображённых перекрёстков общее, а что отличается! Расскажи, как бы Ты переходил/а каждый перекрёсток!

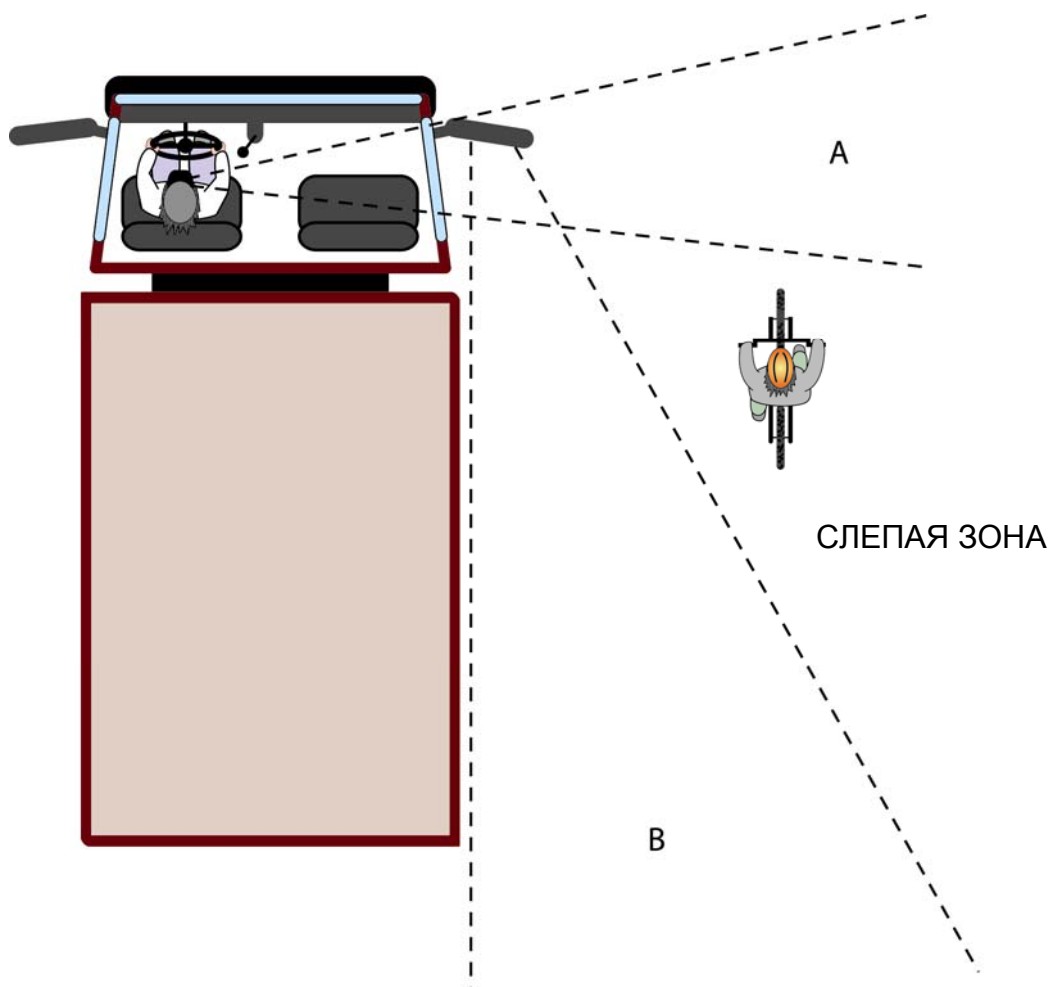

ПРИЧИНЫ ДЕТСКОГО ТРАВМАТИЗМА НА ДОРОГАХ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Обсуди с одноклассниками и учителем/учительницей, что такое «слепая зона»! Почему, участвуя в дорожном движении, необходимо знать об этой зоне?

2-е задание. Расскажи своим одноклассникам об известных Тебе ситуациях, когда Ты видел/а, как люди на улице действовали не в соответствии с правилами дорожного движения! Проанализируйте ситуацию, обсудите, какие негативные последствия это могло вызвать! Как нужно было действовать правильно?

ПРАВИЛА ДЛЯ ВЕЛОСИПЕДИСТОВ

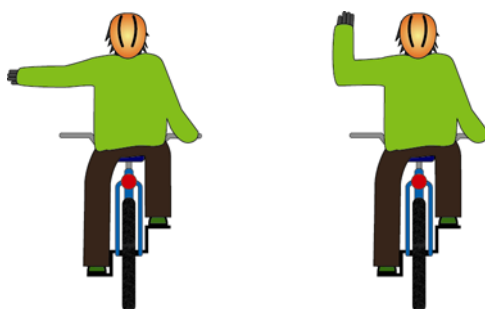
(примеры заданий для школьников)

1-е задание. *Выполни требуемое!*

1. Нарисуй свой велосипед! (Если у Тебя нет велосипеда, нарисуй такой, какой Тебе хотелось бы иметь!)
2. Напиши, где Ты обычно едешь на велосипеде!

3. Расскажи, какие меры безопасности Ты соблюдаешь, когда едешь на велосипеде!

2-е задание. *Рассмотри рисунки! Укажи стрелками, в какую сторону велосипедист повернёт!*

3-е задание. *Внимательно прочитай описание ситуаций! Ответь на вопросы!*

1. Велосипедист неправильно сделал манёвр обезда ямы, не предупредив едущие позади транспортные средства.
В какую опасную ситуацию могут попасть велосипедист и водитель транспортного средства?

Как бы Ты действовал/а на месте велосипедиста?

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

2. Мальчик едет по тротуару; не удержав руль, съезжает с тротуара и едва не попадает под проезжающую мимо машину.

Нарушил ли мальчик правила дорожного движения? Какие?

Как бы Ты действовал/а на его месте?

4-е задание. Правильные ответы обведи кружком! (В каждом примере только один правильный ответ!)

1. Пешеходам разрешено переходить улицу только тогда, когда
- А загорается основной зелёный сигнал.
 - В на дополнительной секции светофора загорается зелёная стрелка.
 - С загорается жёлтый сигнал.
2. Предписывающие знаки
- А информируют о порядке (последовательности) выезда на какой-то участок дороги.
 - В вводят или отменяют определённый режим дорожного движения.
 - С указывают возможное направление и одновременно запрещают непредписанное направление.
3. Скорость движения в городах и других населённых пунктах не должна превышать
- А 20 км/час.
 - В 50 км/час.
 - С 90 км/час.
4. Чем быстрее автобус едет, тем
- А короче тормозной путь.
 - В длиннее тормозной путь.
 - С нет, на тормозной путь это не влияет.

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

5. Механическое транспортное средство – это
- А велосипед.
 - В мотоцикл.
 - С мопед.
6. При поездке в легковом автомобиле
- А обязательно нужно пристёгиваться ремнём безопасности.
 - В нужно пристёгиваться только водителю.
 - С нужно пристёгиваться только тогда, когда едешь по сельским дорогам.
7. Экзамен для водителей велосипеда можно здавать
- А младше 12 лет.
 - В старше 12 лет.
 - С любого возраста.
8. Если велосипедист хочет сделать правый поворот, он должен
- А вытянуть в сторону прямую левую руку.
 - В вытянуть в сторону прямую правую руку.
 - С нет, он не должен подавать какой-либо сигнал.